

DUB 3592
mik 02.5
Spalte 4

29/6 1950 kl 1600

inden den anden resolution forelå, havde
Præsident Truman, som det ville være
Nævnets medlemmer bekendt, truffet be-
slutning om, at U.S.A. skulle give dæk-
ning og støtte til de sydkoreanske
styrker. Udenrigsministeriet var blevet
underrettet om denne beslutning af en
embedsmand fra den herværende amerikan-
ske ambassade. Da denne ikke havde truffet
Ministeren personlig, havde han
afleveret et notat til en embedsmand i
ministeriet. Ministeren gav et resumé
af Præsident Trumans beslutning (bilag 3).
Den pågældende amerikanske embedsmand
havde spurgt om, hvorledes Udenrigsmini-
steren havde reageret på meddelelsen.
Ministeren havde overvejet sagen og
drøftet den med Statsministeren og andre
ministre og havde derpå svaret gennem
den pågældende udenrigsministerielle
embedsmand som følger:

"Jeg går ud fra, at det ikke var Deres
mening, at De ønskede en formel er-
klæring til offentliggørelse, men at
De gerne ville vide, hvilket indtryk
meddelelsen har gjort på Udenrigsmini-
steren.

Ministeren bad mig takke Dem for med-
delelsen om De forenede Staters Præ-
sidents beslutning i Korea-spørgsmå-
let. Han påskønnede, at den amerikan-
ske regering havde villet underrette
ham så hurtigt, og han hilste med
tilfredshed, at De forenede Stater,
der råder over så store magtmidler i
de pågældende egne, træffer foran-
staltninger til gennemførelse af De
forenede Nationers Fag- og Sikkerheds-
rådets beslutninger."

Udenrigsministeren godkendte
over. Hvad der foretoges for
Udenrigsministeriets om-
den heromhandlede spørgsmål.
Ministerens gengang har
inden indkommet til
Udenrigsministeriets
af 25 og 27 juni
(Bilag 1 og bilag 2).
Efter at den finale
resolution var vedtaget,
men

Referat af møde
i Udenrigsministeriet
29/6 1950

Den amerikanske ambassade havde været tilfreds med Ministerens udtalelse.

Det var nu af den største vigtighed, hvorledes Sovjetrusland ville reagere på det skridt, U.S.A. havde taget. Man kunne naturligvis ikke sige noget med sikkerhed herom, men Udenrigsministeriet var i besiddelse af forskellige oplysninger, der alle pegede i samme retning.

For det første var der indgået et telegram fra Ambassadør Kauffmann vedrørende nogle udtalelser, der fra amerikansk side var fremsat på et Atlantpagt-repræsentantsmøde. Udenrigsministeren oplæste telegrammet (bilag 4)

For det andet havde Udenrigsministeren talt om den koreanske konflikt med den nu fratrådte russiske gesandt Plakhine - omend forinden Præsident Trumans beslutning forelå. Plakhine havde ikke set alvorligt på situationen, men sammenlignet den med, hvad der var sket i Indokina. Yderligere havde TASS' herværende korrespondent, Kossov, over for en embedsmand i Udenrigsministeriet udtalt, at den omstændighed, at Pravda allerede havde kommenteret begivenheden, tydede på, at der ikke foregik vigtige overvejelser blandt de ledende mænd i Sovjet, da Pravda i så fald næppe havde turdet beskæftige sig med sagen.

101 159 12 77

For det tredje havde det danske efterretningstvæsen ikke modtaget oplysninger, der gav grund til at tro, at Rusland forberedte militære skridt i Europa.

For det fjerde var de russiske udtalelser i presse og radio og den russiske note til Generalsekretæren ikke af en foruroligende karakter. Denne notes ordlyd kendte Udenrigsministeriet dog kun fra pressen. Den gik ud på, at Sikkerhedsrådets resolution af 27. juni var ugyldig, fordi den kun var vedtaget med 6 stemmer, hvoraf den ene var afgivet af den kinesiske repræsentant, som efter sovjetrussisk opfattelse ikke kunne repræsentere Kina. Sovjetunionen påberåbte sig, at der i henhold til F.N.-pagtens artikel 27 udkrævedes 7 stemmer for at vedtage resolutionen i Sikkerhedsrådet, og at 5 af disse 7 stemmer skulle være afgivet af de permanente rådsmedlemmer.

Det var nu ikke helt sikkert, om Sovjetunionen havde uret i sine betragtninger - i hvert tilfælde stemte de med ordlyden af artikel 27. I praksis var artiklen dog fortolket således, at Sikkerhedsrådet godt kunne vedtage resolutioner, uden at alle fem permanente medlemmer deltog i afstemningen.

Det spørgsmål rejste sig nu, om man fra dansk side kunne og burde frem-

komme med en officiel udtalelse eller foretage nogen handling. På den ene side var det ønskeligt at sige noget anerkendende om Amerikas aktion, men på den anden side var det uønskeligt at fremkomme med en udtalelse, der kunne irritere Sovjetrusland. Udenrigsministeren havde nøje overvejet sagen og mente ikke, vi i øjeblikket burde fremkomme med en officiel erklæring. Ligeledes syntes Ministeren ikke, at der i hvert fald foreløbig var grund til at foretage nogen handling. U.S.A. og Storbritannien havde som kendt fra pressen iværksat aktion; Australien overvejede at sende flyvemaskiner, men den franske regering havde, efter hvad Schuman havde udtalt, ikke i sinde at foretage nogen handling i anledning af den koreanske konflikt. Det var udelukket, at Danmark kunne sende skibe til Korea.

Eventuelt kunne man udstede et forbud mod udførsel af varer til Nord-Korea.

Ministeren kunne dog ikke tilråde et sådant skridt og tilføjede, at hverken Sverige eller Norge havde foretaget noget i anledning af Amerikas aktion i Korea-konflikten.

Thorkil Kristensen takkede Udenrigsministeren for redegørelsen og stillede følgende spørgsmål:

- 1) Havde Danmark anerkendt Nord-Korea og/eller Syd-Korea?

162 220

2) Var det rigtigt, at Nord-Korea var blevet provokeret til at foretage et angreb?

3) Hvilken baggrund var der for Pravdas påstand om, at Amerikas aktion i Korea var et angreb på Kina. Taleren bemærkede i denne forbindelse, at han af dagspressen havde forstået, at Sovjetrusland og ikke Kina udfoldede kommunistisk propaganda i Nord-Korea.

Thorkil Kristensen så gerne, at der etableredes et godt forhold mellem vestmagterne og de frie østmagter, herunder navnlig Kina. Han billigede derfor, at Danmark havde anerkendt det kommunistiske Kina og havde bestræbt sig for at få andre til ligeledes at anerkende Peking-regeringen.

Alsing Andersen udtalte henvendt til Thorkil Kristensen, at den danske delegation ved F.N. havde stemt for de resolutioner, hvori der udtaltes en anerkendelse af den sydkoreanske regering.

Iøvrigt sagde taleren, at han var enig med Udenrigsministeren. Dog var det et spørgsmål, om ikke det var nødvendigt at afgive en eller anden erklæring. I denne forbindelse henviste han til Holten Eggerts udtalelser i Berlingske Aftenavis for den pågældende dag.

officielt erklæring

163 165 271

Kraft sluttede sig til Udenrigsministerens stillingtagen. Han syntes ikke, at der i øjeblikket var grund til at offentliggøre nogen erklæring.

Amerika havde handlet på den eneste rigtige måde. Den foreliggende situation kunne jævnføres med den situation, der forelå, da Hitlers Tyskland søgte ekspansion i Europa.

På den anden side opstod der en yderligere spænding i den kolde krig. Ved Atlantpagten havde U.S.A. manifesteret, at russisk ekspansion ikke kunne tolereres mod vest, og ved aktionen i Korea, at ekspansion ikke ville blive tålt i øst, hvorved ringen omkring Rusland var blevet sluttet. Taleren ønskede tilvejebragt klarhed over, om vi havde nogen eksport til Nord-Korea. Henvendt til Thorkil Kristensen udtalte Kraft, at artiklen i Pravda ikke havde sigtet til Amerikanernes aktion i Korea, men til deres erklæring med hensyn til Formosa.

Taleren ønskede at stille Statsministeren 3 spørgsmål:

- 1) Hvilke forholdsordrer havde det danske forsvar med henblik på det tilfælde, at et angreb skulle finde sted? Taleren bemærkede udtrykkeligt, at han stillede dette spørgsmål af principielle grunde og ikke, fordi han mente, at der var en aktuel fare.

Kraft mest positiv overfor udenrigsministeren

Kraft dog opsigtsfuld

havde DK eksport til Nordkorea?

aktivt are

169 406 772

- 2) Følte regeringen sig tryk ved den danske efterretningstjeneste i betragtning af, at denne var opdelt i forskellige afdelinger?
- 3) Var der nogen mulighed for at gribe ind over for "Land og Folk", hvis skildring af de faktiske forhold var forvrænget og usandfærdig?

Dahlgaard ønskede at stille Udenrigsministeren flere spørgsmål:

- 1) Vidste man, hvorfor U.S.A. ikke havde afventet den anden sikkerheds/^{råds-}resolution, før det traf beslutning om at skride til aktion i Korea?
- 2) Vidste man, hvad baggrunden var for den samtale, der skulle være ført mellem Trygve Lie og repræsentanter for U.S.A. og Sovjetrusland, dengang krigen var udbrudt i Korea?
- 3) Havde man oplysninger om udviklingen af krigsbegivenhederne i Korea?
- 4) Ville det ikke - i betragtning af, at der forelå en opfordring fra F.N. til alle medlemsstater om at yde deres bidrag til resolutionernes gennemførelse - være vanskeligt for regeringen ikke at fremkomme med en udtalelse. Taleren bemærkede i denne forbindelse, at han gik ud fra, at en sådan udtalelse ikke ville blive fremsat, uden at Næret havde haft lejlighed til at tage stilling dertil.

Kritik af
USA

res. om hopper
~ dansk
erklæring

165 107 117

Iøvrigt mente taleren, at der forelå den mulighed, at Rusland i Europa ville skærpe den kolde krig. Kunne man eventuelt tænke sig en besættelse af Bornholm? Han fandt ikke, at et udførselsforbud kunne have praktisk betydning.

0/0 sanktion
have betydning

Starcke gav sin tilslutning til Udenrigsministerens redegørelse. Han var enig i, at det afgørende var, at U.S.A. vidste, at vi værdsatte dets aktion, medens U.S.A. næppe var særlig interesseret i, at vi offentliggjorde en erklæring herom. /

Ed

Der var ingen anledning til
unødigt at irritere Rusland.

Kraft udtalte henvendt til Dahlgård, at han var enig i, at det ikke havde afgørende betydning, om Danmark udstedte et udførselsforbud for varer til Nord-Korea. Spørgsmålet var imidlertid, hvorledes det ville blive opfattet i U.S.A., hvis det viste sig, at vi faktisk eksporterede vigtige varer dertil.

Kraft
sammenhæng

Statsministeren besvarede Krafts spørgsmål som følger:

ad 1. De væbnede styrker havde den forholdsordre, at de i tilfælde af angreb skulle anvende de til rådighed stående midler til at løse de dem påhvillende opgaver. Dette var den almindelige instruktion, der tidligere havde været drøftet i Nævnet. Statsministeren mente ikke, at man burde foretage særlige skridt i den nu foreliggende anledning.

198
199
166

ad 2. Regeringen havde sin opmærksomhed henvendt på spørgsmålet om efterretningstjenestens effektivitet. Der var nedsat et udvalg til at reorganisere hele efterretningstjenesten, idet samarbejdet mellem den politimæssige og den militære tjeneste ikke havde vist sig tilfredsstillende. Man tilstræbte en reorganisering af efterretningstjenesten således, at kun den rent militære oplysningsvirksomhed forblev hos militæret, medens de øvrige opgaver henlagdes under en fælles chef, der fik to sektioner under sig, en militær og en politimæssig. Oplysningerne tænkte videregivet til en snæver kreds af ministre, der skulle have beføjelse til at stille chefen for sikkerhedstjenesten særlige opgaver.

ad 3. Spørgsmålet om "Land og Folk"s propaganda havde været drøftet på flere ministermøder. Man havde påtænkt et sagsanlæg, men opgivet det, da statens juridiske rådgivere i det konkrete tilfælde ikke havde ment, at det ville føre til dom over "Land og Folk". Regeringen var ikke til sinds at fortsætte den passive politik fra 1930erne. Så såre der forelå et tilfælde, i hvilket det var overvejende sandsynligt, at sagsanlæg mod "Land og Folk" kunne gennemføres, ville der blive slået til.

Jørgen Jørgensen, M.L., henledte opmærksomheden på et møde, hvor Aksel

Udvalgte af
1925, Rednings-, Forsvar-,
Justits- og Finansministeren

119
125
167

Larsen skulle tale samme dag.

Statsministeren bemærkede, at efterretningstjenesten ville holde øje med den slags møder.

Udenrigsministeren udtalte i besvarelse af Thorkil Kristensens spørgsmål følgende:

ad 1. Efter aftale med Norge og Sverige havde Danmark hverken anerkendt Nord- eller Syd-Korea.

ad 2. Der forelå ikke for Udenrigsministeriet oplysning om, hvorvidt Nord-Korea var blevet provokeret til at foretage angrebet, men Ministeren anså dette for usandsynligt. Sovjetunionen havde organiseret hele Nord-Korea og havde først for nylig trukket deres tropper tilbage derfra.

ad 3. Ministeren anså det for sandsynligt, at kun Sovjetunionen og ikke Kina udfoldede kommunistisk propaganda i Nord-Korea.

Statsministeren indskød, at han i pressen havde set, at 2700 nordkoreanere var kommet tilbage til Korea efter at være blevet uddannet på russiske skoler.

Udenrigsministeren udtalte - stadig henvendt til Thorkil Kristensen - at regeringen havde overvejet, om man fremdeles skulle virke for, at Peking-regeringen blev repræsenteret i F.N. Ministeren mente, at Korea-incidentet

DK (+WTS)
1. anerkendelse
eller Syd Korea
Kina

Kinas rep.

776

170 168

ikke burde influere på de danske bestrebelser i så henseende. I den seneste måned havde der foreligget tre tilfælde, hvor spørgsmålet var blevet rejst i organer under F.N., og om få dage ville spørgsmålet igen komme op i forbindelse med ECOSOC.

Henvendt til Alsing Andersen udtalte Ministeren, at han kun kendte den i "Berlingske Aftenavis" omtalte henvendelse fra pressen.

I besvarelse af Dahlgaards spørgsmål meddelte Ministeren følgende:

ad 1 og 2. Der forelå ikke for Ministeriet oplysning om, hvorfor U.S.A. ikke havde afventet den anden resolution i sikkerhedsrådet, eller om Lies samtale med den amerikanske og russiske repræsentant.

ad 3. Ministeriet havde heller ikke sikre oplysninger om udviklingen af krigsbegivenhederne i Korea. Der forelå to pressetelegrammer, et Reuter-telegram, hvorefter situationen var forværret for sydkoreanerne, og et telegram fra Washington, hvorefter de havde erobret en lufthavn.

Henvendt til Kraft udtalte Udenrigsministeren, at også han syntes, at det var glædeligt, at U.S.A. havde reageret så kraftigt og hurtigt, men at man ikke måtte overse, at risikoen for komplikationer ikke var overstået.

Ministeren ville lade undersøge, om der

Udenrigsministeren
har ikke mere
end Kraft

AAK AN 169

Ungarske
af om der
var danske
ekspert til
Medlemmer

Rebild-talere
o/ombale
Korea

økonomi

neutralitet

eventuelt fandt en ringe eksport sted til Korea.

Statsministeren udtalte henvendt til Dahlgaard, at han i sin tale den 4. juli ved Rebild-festlighederne ville takke U.S.A. for dets bistand, både Marshall-hjælp og våbenhjælp, og at han ville hylde Amerika som det land, der værnede friheden - uden dog at nævne Korea. Han gik ud fra, at Nævnet var enig heri.

(Flere medlemmer: Ja, ja.)

Jørgen Gram udtalte, at Korea-konflikten, såfremt den blev langvarig, ville gribe forstyrrende ind i vareleveringer, varepriser og fragsituationen. Der var allerede visse uregelmæssigheder med hensyn til tonnager af kultransporter. Var der grund for regeringen til at træffe skridt til imødegåelse heraf?

Kraft takkede Statsministeren og ville gerne opfordre ham til at fremskynde efterretningstjenestens reorganisering. Taleren var overbevist om, at en russisk aktion mod Bornholm ville føre til krig, hvis Danmark ydede modstand. Han gik ud fra, at den almindelige forholdsordre til militæret også gjaldt Bornholm.

Statsministeren bekræftede dette.

Dahlgaard anså det for betydningsløst, om der blev gjort modstand eller ej.

170 228 1122

Udenrigsministeren mente også, at en aktion mod Bornholm ville føre til krig, med mindre Danmark selv forspildte sine muligheder. *Solbjerg*

Statsministeren udtalte henvendt til Gram, at regeringen ikke havde følt sig foranlediget til at tilskynde til særlige indkøb. Valutasituationen stillede sig også hindrende i vejen herfor.

Dahlgård spurgte, hvorledes det lå med indkøb af medicinalvarer.

Statsministeren svarede, at man havde fremsat ønske om en række varer til civilforsvaret over for den amerikanske regering. Varerne var imidlertid ikke kommet endnu.

Formanden fastslog, at Nævnet tog Udenrigsministerens redegørelse vedrørende Korea-konflikten til efterretning.

Udenrigsministeren oplæste en af Statsministeren fremsat offentlig udtalelse vedrørende Professor Bohrs åbne brev til F.N. samt et telegram, Udenrigsministeriet i sagens anledning havde tilstillet Ambassadør Kauffmann (bilag 5). Kauffmann ville i den givne anledning have talt med Acheson den 26. juni, men begivenhederne havde forhindret Acheson i at tale med ham. Kauffmann havde herefter talt med en højtstående embedsmand, der havde ud-

*L. Lituatimen, h. the
ved B. som fra open
flaand et slutte
Red med angivelsen*

AAJ 17/11 UFR

19/7 1950

DUN 3E92

mik 02:5

Spole 4

Referat af
møde i
Udenrigspt
Nævn

19/7 1950

Udenrigsministeren oplæste oversæt-

telse af den anden henvendelse, Udenrigs-
ministeriet havde modtaget fra Trygve
Lie (bilag 1). Ministeriet havde været i
forbindelse med den norske og svenske
regering for at erfare disses stilling.
Ministeren oplæste telegram nr. 30
og telegram nr. 35 fra henholdsvis
Ambassaden i Oslo og Ambassaden i Stock-
holm (bilag 2 og 3), indeholdende gen-
givelse af den norske og den preliminare
svenske stillingtagen. Ministeren havde
over telefonen talt med Statsministeren,
der for tiden var i Stockholm og netop
havde drøftet spørgsmålet med den sven-
ske statsminister og den svenske udenrigs-
minister. ^{Statsministeren} Hr. Hedtoft havde bekræftet,

at det endelige svenske svar ville lig-
ge på linie med det i telegrammet inde-
holdte. Statsministeren havde iøvrigt
bedt Udenrigsministeren sige, at hans
rejse vel var en ferierejse, men at han
ville drøfte den foreliggende situation
med statsministrene og udenrigsministre-
ne i Sverige og Norge. Denne meddelelse
~~til Nævnet måtte betragtes som strengt~~
~~fortrolig.~~

Udenrigsministeriet havde tænkt
sig at svare efter lignende linier som
Sverige. Sverige tilbød at sende et
feltlazaret. Fra dansk side mente man
at kunne tilbyde en Røde Kors ambulance.

Kopier i
Nævn

Fortrolighed

23/7

172 177 130

med personel. En sådan afdeling bestod af en halv snes vogne, herunder ~~bl.a.~~ en operationsvogn. Ministeren gengav med enkelte ændringer et i ministeriet udarbejdet udkast til et svar til Trygve Lie (bilag 4). Det svenske tilbud om et feltlazaret var ^{større} naturligvis bedre end det danske, der kun gik ud på en ambulanceafdeling, men for det første havde Danmark tilbudt medicinalvarer og sera i sit første svar til Trygve Lie, og for det andet havde Røde Kors praktisk talt en ambulanceafdeling parat, medens der ville hengå længere tid, før man kunne etablere et feltlazaret. Et feltlazaret ville derhos være væsentlig dyrere.

Starcke takkede Udenrigsministeren for redegørelsen og fremhævede, at Danmark var særlig interesseret i F.N., og at vor hjælp, selv om den måske kun kunne blive symbolsk, dog måtte have et reelt indhold. Han foreslog, at man overvejede, om man kunne stille i udsigt at lade frivillige rejse til Korea og eventuelt tilbyde at transportere dem pr. flyvemaskine. Bedst ville det være, hvis man kunne afse officerer og underofficerer. Det var naturligvis vanskeligt for os at undvære uddannede folk, men på den anden side ville krigen i Korea give de pågældende en praktisk uddannelse. 173 175 81

Lies anden henvendelse

Kraft udtrykte sin glæde over, at regeringen var gået ind på hans tanke om at sende en ambulance. Han syntes imidlertid ikke, at Danmark hermed havde gjort, hvad det kunne. Korea-konflikten ville blive langvarig, og Trygve Lie's anden henvendelse var en understregning af de forpligtelser, Danmark havde. Han var enig med Starcke i, at Danmark havde en ganske særlig interesse i F.N., og at det var ønskeligt, at danske frivillige kom til Korea. Taleren anså det imidlertid for risikabelt at afse officerer eller underofficerer i den nuværende situation. Det var ønskeligt, at Udenrigsministeriet i sit svar til Trygve Lie stærkt understregede, at vi stod ved vore forpligtelser over for F.N., og at man tilkendegav, at der ikke ville blive lagt hindringer i vejen for danske statsborgeres deltagelse i et internationalt frivilligt korps. Endelig burde man påny overveje, om man ikke kunne stille skibe til rådighed.

Frode Jakobsen havde i sin tid fundet det første danske svar til Trygve Lie utilstrækkeligt. At den danske stilling til F.N. ikke var positiv nok, var nu blevet accentueret ved den anden henvendelse fra Lie. Det ville være klogt, om man slog fast, at Danmark havde vilje til at støtte F.N. Hvis vi nu undlod at betale, hvad man kunne kalde vor forsik-

ringspræmie, ville vi stå svagt, såfremt Danmark kom i nød.

I svaret til Lie burde man kraftigt fastslå, at vi billigede F.N.'s aktion, samtidig med, at man beklagede, at vort lands svaghed og beliggenhed gjorde det umuligt at yde militær bistand. Man burde derhos fremhæve, at vi på enhver anden måde var villige til at bistå F.N. bl.a. med skibe, såfremt der var behov herfor.

Thorkil Kristensen støttede tanken om, at danske frivillige skulle have adgang til at rejse til Korea. Han henledte opmærksomheden på, at han i et tidligere møde havde henstillet, hvorledes man kunne stille skibe til rådighed, og spurgte, hvorvidt der forelå et resultat af en sådan undersøgelse. Iøvrigt bemærkede taleren, at han under rejser i udlandet havde følt, at Danmarks prestige var nedadgående. Opfattelsen i udlandet var den, at Danmark ønskede at komme så billigt fra enhver situation som muligt.

Erik Eriksen var enig med dem, der fandt, at vort svar ikke var positivt nok. Han erklærede at være en tilhænger af, at Danmark fremsatte tilbud om at stille tonnage til rådighed. Derimod var han betænkelig ved, at man i svaret berørte spørgsmålet om frivillige, idet det ville være højst

157 187 773 175

uheldigt, såfremt praktisk talt ingen meldte sig. Det var et stort spørgsmål, om vi kunne undvære nogen inden for officerskorpset.

Gram ønskede ligeledes, at det danske svar fik en mere positiv karakter. Man burde fremhæve, at Danmark var rede til at yde noget.

Dahlgaard mente at erindre, at der på sidste nævnsmøde var blevet aftalt en passus, som ikke fandtes i Udenrigsministeriets svar til Trygve Lie.

Udenrigsministeren bemærkede, at der ikke var foretaget ændringer i udkastet til svartelegrammet, efter at udkastet ~~havde været~~ ^{var blevet} oplæst og godkendt af Nævnet.

Dahlgaard kunne ikke erklære sig enig med Kraft og Frode Jakobsen. Vi var ikke blot mest interesseret i F.N., men vi var samtidig den F.N.-stat, der var mest udsat. Selv om vi billigede F.N.'s aktion, måtte man ikke glemme, at der ikke forelå et enigt F.N. Hvis dette havde været tilfældet, kunne Danmark have tilbudt militær bistand, men resolutionen var kun udtryk for, hvad en del af F.N. mente, og den anden del befandt sig i umiddelbar nærhed af Danmark. Den seneste tids udvikling havde netop bekræftet hensigtsmæssigheden af

158 239 1876

vort første svar til Trygve Lie. Vi lå
jo netop på linie med Sverige.

Dahlgaard rejste spørgsmålet, om
Danmark sammen med de andre nordiske
lande eventuelt måtte være i stand til
at foretage en fredsaktion, en form for
mægling, og ønskede at høre Udenrigs-
ministerens mening herom.

Taleren sluttede med at fremhæve,
at de udtalelser, visse af medlemmerne
af Nævnet var fremkommet med, ledte
tanken hen på, at Rigsdagen måtte ind-
kaldes til behandling af sagen.

tonnage

Udenrigsministeren oplyste, at
spørgsmålet om at stille tonnage til
rådighed havde været genstand for over-
vejelse. Der forelå imidlertid ikke no-
gen opfordring hertil fra De forenede
Nationer, som siden, omend Trygve Lie
underhånden havde spurgt de danske og
de norske delelegationer i New York.
Dertil kom, at U.S.A. ikke syntes at
være interesseret. Den norske repræsen-
tant i Sikkerhedsrådet havde rejst
spørgsmålet over for sin amerikanske
og sin britiske kollega, men disse havde
ikke haft tid til at drøfte det.

Senere havde A.P. Møllers afde-
ling i Amerika henvendt sig til American
Military Sea Transport Service og til-
budt "Lica Mærsk" mod betaling.
Svaret var gået ud på, at U.S.A. fore-
løbig tog flere og flere af de oplagte

159. 235 ~~19~~

skibe i brug, og det var underhånden blevet tilføjet, at U.S.A. kun i tilfælde af den hårdeste nød ville chartre fremmed tonnager.

Ministeren måtte derfor komme til den konklusion, at U.S.A. ikke for nærværende havde brug for skibe. En bekræftelse herpå forelå i den omstændighed, at Norge endnu ikke havde fået svar på sit tilbud til Trygve Lie.

Udenrigsministeren kunne ikke erklære sig enig med dem, der mente, at vort første svar til Trygve Lie ikke havde været positivt nok. Af samtlige indgåede svar havde kun 14 indeholdt et egentligt tilbud, hvad der placerede Danmark i den øverste fjerdedel.

Hvad angik svaret på Trygve Lie's anden henvendelse, bemærkede Ministeren, at der endnu ikke var noget land, der havde lovet at sende landstyrker. Storbritannien overvejede dog spørgsmålet. Enkelte lande havde tilbudt at sende krigsskibe, og Australien havde indsat flyvestyrker. Herudover forelå der imidlertid ikke noget om, at andre lande tænkte på militær bistand.

Flere danske havde henvendt sig på den amerikanske ambassade og tilbudt deres assistance som frivillige, men var blevet afvist. Ministeren fandt ikke, at der var grund til i svaret til Trygve Lie at tage stilling til spørgsmålet om

⊗ Notat
Der kines. reg. på Formosa
har siglyndt foresat et
tilbud om amerik. hjælp,
hvortil et tilbud ikke er blevet
accepteret. J.H. 22/7.

Jn. lre. antall. i form. af
friv. lre. 22/7

frivillige, da Danmark ikke var blevet spurgt herom, og da det ville være yderst beklageligt, hvis man stillede frivillige i udsigt, og så kun et fåtal meldte sig. Udenrigsministeren ville være særdeles betænkelig ved at sende officerer ud af landet. Flere officerer var for nærværende i U.S.A. på kurser. Henvendt til Thorkil Kristensen udtalte Ministeren, at det ikke var hans indtryk, at Danmarks prestige i udlandet var nedadgående. Det var tværtimod hans opfattelse, at vor stilling i udlandet nu var bedre, end den havde været ^{1945. for fem år siden.} umiddelbart efter befrielsen.

Når Danmark nu kom med et konkret tilbud om at sende en ambulance-afdeling, var der grund til at tro, at vi påny ville komme til at tilhøre den øverste kategori af de lande, der svarede.

Ministeren var enig med dem af Nævnets medlemmer, der mente, at svaret kunne formuleres mere positivt, og oplæste et af Direktøren udarbejdet udkast, hvori det bl.a. understregedes, at Danmark var sig sine forpligtelser som medlem af F.N. bevidst.

Alsing Andersen var i det store og hele enig med Udenrigsministeren. Danmark var i høj grad interesseret i at støtte F.N.-aktionen, men for nærværende syntes der ikke at være rimelighed i at gå længere end foreslået i svaret

NYT
UDKAST

129 161 17 50

til Trygve Lie. Ikke mindst i U.S.A. måtte man være klar over, hvor lidt militær vi havde, og at vi bl.a. med amerikansk hjælp var ved at opbygge vort forsvar. Det ville derfor kun virke urimeligt, hvis vi udsendte trænedesbefalingsmænd.

frivillige

Man burde ikke lægge hindringer i vejen for frivillige, der ønskede at rejse til Korea, men det ville være uklogt at nævne dette i telegrammet, så længe man ikke havde nogen forestilling om, hvorvidt der ville melde sig nogle frivillige. Selv om dette var tilfældet, ville de næppe kunne gøre større nytte, da bl.a. sprogvanskeligheder ville vanskeliggøre inkorporering i den amerikanske hær.

tonnage

Taleren mente, at U.S.A. havde tusinder af ubenyttede fragtskibe liggende, og forstod derfor godt, at U.S.A. ikke var særlig interesseret i at erholde dansk tonnage. Derfor var der heller ikke meget baggrund for et dansk tilbud om skibe. Skulle det imidlertid blive aktuelt, måtte det være regeringen, der ordnede sagen, og ikke rederne.

prestige

Alsing Andersen var uenig med Thorkil Kristensen i, at vor prestige var nedadgående. Det var hans indtryk, at Danmark havde en god position i udlandet. Ganske vist havde Danmark til-

162 102 238 100

sluttet sig Atlantpagten for sin egen sikkerheds skyld, men mange steder i udlandet havde det vakt beundring, at et udsat land som Danmark havde haft mod til at slutte op om den demokratiske front.

DK's Prestige i Udlandet

Thorkil Kristensen fastholdt, at vor prestige var nedadgående - ringere nu end for 2 år siden. Handelsministeren var for nylig rejst til OEEC-møde i Paris og havde forinden udtalt, at han ventede, at Danmark skulle få tildelt dollars. Dette var imidlertid ikke blevet tilfældet, medens Norge, der havde en bedre position i udlandet, havde fået dollars.

DK's Prestige i Udlandet

Udenrigsministeren indskød, at man ikke kunne ~~for~~vente, at Handelsministeren på forhånd skulle udtale, at han ikke ventede, at Danmark fik tildelt dollars. Norge havde fået dollars, fordi landet var fattigere end Danmark.

frivillige

Thorkil Kristensen anførte, at man ikke af den omstændighed, at frivillige var blevet afvist af U.S.A.s ambassade, kunne slutte sig til, at F.N. ikke var interesseret i frivillige. Taleren anmodede om, at Nævnets medlemmer måtte få tilstillet et eksemplar af Korea-kommissionens seneste betænkning.

Frode Jakobsen fandt, at det af Udenrigsministeren senest oplæste

163

forslag til et svar til Trygve Lie var en væsentlig forbedring, men ønskede tilføjet d e l s en passus om, hvorfor vi ikke kunne yde militær bistand, d e l s et tilbud om, at Danmark ville yde sådan hjælp, som måtte vise sig hensigtsmæssig, herunder tonnage. Taleren spurgte, om det forholdt sig rigtigt, hvad han havde læst i pressen, at Bryssel-magterne ville sende en styrke til Korea. I så fald burde Skandinavien slutte sig til den pågældende styrke.

Erik Eriksen spurgte, om det var sikkert, at det norske tilbud om tonnage ville blive afvist.

Buhl bemærkede, at det norske tilbud drejede sig om at stille skibe til rådighed mod betaling.

Starcke fremhævede, at der var en forskel på Trygve Lie's første og anden henvendelse. Kun i den sidste blev vi direkte spurgt, om Danmark kunne yde militær hjælp. Han fandt, at Danmark meget vel kunne undvære 10 officerer, idet de pågældende efter endt deltagelse i krigen i Korea ville være mere nytte til end 50 officerer, der kun havde teoretisk kendskab til krig. Vort militær burde være i orden af hensyn til situationen i landet selv, men militæret i et lille land som Danmark havde kun sekundær betydning i tilfælde af krig med udlandet.

skibe

f. såvidt han erindrede,

det var ved gte 10
as til ous 5 indlæg
7 a over 3
med approbant
de bet et en

182

240 154

B

rådighed, medens USA tilsyn-
lædende ikke havde brug for
tonnage. Han foreslog, at
dette punkt søgtes opklaret.

Flere medlemmer var enige
i det sidste, men venige
om fremgangsmaaden.

Adm. udtalte, at en
fresponsel til Trygve Lie
ville sætte denne i forlegenhed
da Norge havde tilbudt
tonnage.

Form foreslog, at mødet blev
afbrudt, for at adm.
kunne udarbejde et nyt
udkast til et svar til
Trygve Lie. På forskellige

medlemmers opfordring bestemte
Formanden, at adm.
først skulle redegøre for
resultatet af Udenrigsmini-
sterets overvejelser med
hensyn til Sydslesvig.

A

sammenholdet mellem de demokratiske
stater. Taleren ønskede at pointere,
at han ikke kunne give sin tilslutning
til, at regeringen officielt opfordrede
de andre nordiske lande til at deltage
i en mæglingsaktion. Et andet var, at
Statsministeren i uofficielle samtaler
berørte emnet. Kraft fastholdt sit
standpunkt, at man i svaret til Trygve
Lie burde tilbyde at forhandle om

tonnage.

Frode Jakobsen fastholdt, at det
var hensigtsmæssigt, at Danmark begrun-
dede, hvorfor det ikke stillede mili-
tære styrker til rådighed. Han var
iøvrigt enig i, at det ville være far-
ligt, om Danmark optrådte som mægler.

Gram udtalte, at Udenrigsministe-
rens seneste redaktion betød en væsent-
lig forbedring. Det var rigtigt at
understrege, at Danmark var sig sine
forpligtelser over for De forenede Na-
tioner beviåt. Taleren mente, at man
burde henvise til det allerede fremsat-
te tilbud og samtidig foreslå en drøf-
telse om eventuel yderligere bistand.

Thorkil Kristensen mente ikke, at
Danmarks medlemskab af F.N. forhindrede
landet i at optræde som mægler. Både
Storbritannien og Indien var medlemmer
af F.N. Taleren fandt, at der var en
uklarhed i sagen derved, at Lie fore-
slog, at man skulle stille tonnage til

183

185 24/11/65

Henvendt til Dahlgaard udtalte taleren, at en indkaldelse af Rigsdagen på Korea-spørgsmålet ville virke opskræmmende på befolkningen og opsigtsvækkende i udlandet.

Kraft fandt, at Udenrigsministerens andet forslag var væsentlig bedre end det første, men mente, at man burde tilføje, at Danmark var i færd med at opbygge sit forsvar. Derimod var det ikke hensigtsmæssigt at referere til Danmarks udsatte beliggenhed. Taleren fandt ikke, at der i det af Udenrigsministeren oplyste fandtes tilstrækkelig begrundelse til ikke at tilbyde tonnage. Han erkendte, at det for nærværende var vanskeligt at finde en endelig løsning på spørgsmålet om frivillige til Korea, men mente, at spørgsmålet burde holdes åbent.

Henvendt til Dahlgaard udtalte Kraft, at Danmark ikke kunne indtage en holdning, der lod formode, at vi var neutrale i Korea-konflikten.

Dahlgaard bemærkede, at det ikke havde været hans tanke, at man i selve svaret skulle henvise til vor udsatte beliggenhed eller til Danmarks sikkerhed el.lign. Med hensyn til frivillige mente taleren, at man ikke burde nævne sagen over for F.N., før der meldte sig et større antal frivillige.

Taleren havde ikke ment med sin

begyndelse
for 90 millioner
bistand

tonnage

frivillige

neutrale

begyndelse
for 40 mil.
bistand

frivillige

189

166 166 242

tådeligere bemærkning at give udtryk for et ønske om, at Rigsdagen blev indkaldt, men havde fremhævet, at Nævnet ikke kunne engagere Rigsdagen på en sådan måde, at landet udsattes for en større risiko. Skulle dette ske, måtte Rigsdagen selv afgøre sagen.

begyndelse for 1. mil. bidrag

Buhl henstillede, at Nævnets medlemmer ikke fjernede sig for langt fra den foreliggende sag, der kun drejede sig om formuleringen af svaret til Trygve Lie. Der var enighed i Nævnet om, at vi ikke kunne yde militær bistand. Det var uklogt at henvise til hensynet til Danmarks sikkerhed.

hensyn til norden

Når Statsministeren for nærværende drøftede situationen med de svenske politikere og umiddelbart derefter skulle drøfte den med de norske, ville det ikke være rigtigt, at man pludselig bragte nye problemer ind i sagen. Danmark var ikke spurgt, om det kunne stille tonnage til rådighed eller ville lade frivillige rejse til Korea, og det var derfor naturligt at lade disse spørgsmål hvile, til drøftelserne med de andre skandinaviske lande havde fundet sted; navnlig ville det være forkasteligt at overbyde Norge ved at tilbyde tonnage gratis.

Thorkil Kristensen bemærkede, at det ikke havde været hans tanke, at man i selve svaret skulle berøre spørgs-

malet om de irivillige. Dette var noget, regeringen foreløbig burde overveje.

Udenrigsministeren fremhævede, at der i Trygve Lie's henvendelse kun var spurgt om, hvorvidt Danmark kunne stille effektive styrker til rådighed. Spørgsmålet om tonnage var ikke nævnt. Dette spørgsmål var rejst af Lie på egen hånd i samtaler med den danske og norske F.N.-delegation, og en tilsvarende henvendelse synes ikke at have fundet sted til den svenske delegation. Det varefter Ministerens opfattelse mindre hensigtsmæssigt at begrunde, hvorfor Danmark ikke kunne sende tropper. Ved at give en bestemt begrundelse i det foreliggende tilfælde, kunne man præjudicere Danmarks stilling, hvis der opstod en anden konflikt et andet sted i verden.

Henvendt til Dahlgaard udtalte Ministeren, at han med Statsministeren havde drøftet spørgsmålet om en eventuel nordisk fredsaktion. Det var regeringens opfattelse, at Danmark, hvis selv det mindste skridt kunne betyde et lod i vægtskålen, skulle tage dette skridt. Tiden var imidlertid ikke inde. For nærværende ville skridt fra de nordiske landes side snarere kunne gøre skade, fordi de ville blive fortolket som en stillingtagen til fordel for Rusland, Kina eller U.S.A.. Storbritan-

admin. konstant fokus på kun at tage stilling til det absolut nødvendige

186 168 244

nien og Indien, der begge havde forsøgt at mægle, havde større muligheder end Danmark, navnlig Indien, der havde en mere neutral stilling over for Rusland og indtog en mere forstående holdning over for Kina. Hvis nogen skulle have mulighed for at forberede grunden for fred, måtte det være Nehru.

Der kunne imidlertid tænkes at opstå en situation, i hvilken de nordiske lande havde en mulighed for at øve indflydelse. Ministeren mente, at Statsminister Hedtoft med de andre skandinaviske lande ville drøfte den mulighed. Danmark havde, som tidligere omtalt i Nævnet, gennem Ambassaden i Washington støttet Professor Bohrs henvendelse. Yderligere havde man meddelt den svenske og norske regering, at den danske regering støttede Bohr. Hvis man kunne tænke sig, at Nehrus og Bohrs aktioner kunne forenes, ville det være lykkeligt.

mægler

Erik Eriksen udtalte, at han ikke mente, at Danmark som medlem af F.N., og efter at have ^{taget} positiv ^{-ne} stilling til F.N. - resolutioner/i Korea-konflikten, kunne optræde som upartisk mægler.

Kraft var enig med Udenrigsministeren vedrørende spørgsmålet om en nordisk fredsaktion. Et mæglingsforsøg fra Danmarks side på nærværende tidspunkt ville kunne opfattes som et brud på

169 ~~187~~ 245 187

Udenrigsministeren udtalte, at der var nedsat et undersøgelsesudvalg i London til at forberede en revision af okkupationsstatutten for Vesttyskland. Man ville søge revisionsforslagene udarbejdet inden udgangen af august. De i statuttens artikel 9 nævnte terminer udløb henholdsvis den ~~27.~~^{21.} september 1950 og ~~27.~~^{21.} marts 1951. Beneluxlandene var ikke medlemmer af udvalget. Foreløbig deltog kun de tre stormagter. Beneluxlandene ville dog blive holdt à jour og ville på et vist tidspunkt, i overensstemmelse med tidligere tilsagn, blive indbudt til at deltage i udvalgets arbejde. Regeringen havde overvejet, hvad Danmark kunne gøre i den foreliggende situation. En enkelt faktor, nemlig hensynet til Rusland, der tidligere havde været tungtvejende, havde nu ikke længere samme vægt. Sagen havde været drøftet med Ambassadøren i London og Chefen for Militærmissionen i Berlin. Regeringen havde herefter fundet tidspunktet egnet til at foretage en ny henvendelse til de tre stormagter. Denne henvendelse var blevet forberedt gennem forskellige samtaler, bl.a. en samtale mellem Udenrigsministeren og den fungerende engelske udenrigsminister, Kenneth Younger, der havde lovet, at Danmark ville blive holdt à jour

*af 12/11
deres forsynet
3/11*

100 170 - 296

p. 21.
 Ullé ville være enige ~~med~~ med ham heri.
 Ministeren gengav herefter hovedpunkterne
 af Ullé's udkast til en dépêche til
 de nævnte ambassadører.
 Formanden havde nu medet (kl. 16,15)
 Medet genoptaget kl. 16,25.
 Ullé-m. oplæste nyt udkast (bilag 5)
 til det danske svar til Trykke til.
 Form. spurgte, om nogen havde endvendinger
 at gøre. Da dette ikke var tilfældet,
 fastslog form., at Naevnet tiltrædte
 Ullé-m. udkast.

Med en sådan honorandulæ
 måtte man have for øje,
 at der ikke kom til at
 skede mit forhold til den
 østtyske regering.

I det udkast til en instans
 blev til ambassadørerne i
 London, Paris og Washington,
 som dem. havde udsendt,

170
 med de forstående overvejelser angående
 okkupationsstatuttens ændring og ville
 få lejlighed til at fremsætte sine øns-
 ker. Ledende embedsmænd i Foreign
 Office havde givet Ambassadøren til-
 svarende tilsagn.

Ministeren mente, at man nu kunne
 anmode om også at få lejlighed til med
 udvalget at drøfte de sydslesvigske pro-
 blemer og i denne forbindelse genopfri-
 ske de danske synspunkter og ønsker
 og bede stormagterne instruere deres
 repræsentanter i udvalget desangående.
~~En sådan demarche skulle ikke kunne
 bringe os i konflikt med den vesttyske
 regering.~~

Det spørgsmål var blevet rejst,
 om det da ikke var blevet bedre, at ^{såge udbringe}
 at Danmark blev medlem af udvalget?
 Ambassadøren i London havde indtræn-
 gende frarådet dette. En henvendelse
 herom ville efter Ambassadørens mening
 fremkalde den dårligst tænkelige atmos-
 fære for fremsættelsen af vore konkrete
 ønsker. Det havde da heller ikke noget
 særligt formål at blive medlem, såfremt
 vi kunne få adgang til at drøfte vore
 anliggender med udvalget. Ministeren
 havde i et tidligere møde udtalt, at
 man ville tilstræbe i form og i indhold
 at imødekomme oppositionens ønsker.
 Han troede, at dette var lykkedes, og han
 håbede, at oppositionspartierne ville

189 171 181 199